

NAUDINGA INFORMACIJA 6**ISTORIJA „Nereikalingas siūlas“ 8****IŽANGA 10****PAAUGLYS IR JO ELGESIO RIBOS 12**

Tėvų skiltis „Atleisti ar paleisti?“ 12

Paauglių skiltis „Vairuoti pačiam ar būti vežamam?“ 28

PAAUGLYS IR POKYČIAI 36

Tėvų skiltis „Kur dingo mūsų geras vaikas?“ 36

Paauglių skiltis „Kas su manimi atsitiko?“ 44

PAAUGLYS IEŠKO DRAUGŲ 52

Tėvų skiltis „Jie tapo svarbesni...“ 52

Paauglių skiltis „Ieškau geriausio draugo“ 60

ARTUMO POREIKIS PAAUGLYSTĖJE 66

Tėvų skiltis „(Ne)vaikiški žaidimai“ 66

Paauglių skiltis „Myliu, noriu, negaliu...“ 70

**PAAUGLYS IR INFORMACINĖS KOMUNIKACINĖS
TECHNOLOGIJOS 76**Tėvų skiltis „IKT erdvė. Kaip sukurti sėkmingą kelionių
valdymo centrą“ 76Paauglių skiltis „Kaip atsispirti virtualios realybės
juodosioms skylėms“ 86

[paauglystė: šeimos santykių išbandymas]

PAAUGLYSTĖS IŠŠŪKIAI MOKANTIS 96

Tėvų skiltis „Mokykis, nes aš mokytis nenorėjau“ 96

Paauglių skiltis „Mokausi ar einu į mokyklą?“ 104

PAAUGLYS IR KARJERA 110

Tėvų skiltis „Dideli mažų pasirinkimai“ 110

Paauglių skiltis „Pasirinkimų erdvėje“ 118

PAAUGLYS IR PINIGAI 124

Tėvų skiltis „(Ne)privalau duoti kišenpinigių?“ 124

Paauglių skiltis „Iš kur gauti pinigų?“ 130

ISTORIJA „Žvakė užsispyrėlė“ 136**ŽINUTĖ KIEKVIENAI DIENAI 138****NAUDOTOS LITERATŪROS SĄRAŠAS 140****REKOMENDACIJOS TĖVAMS 143**

Sykį gyveno medvilnės siūlas, kuris jautėsi esąs niekam nereikalingas. „Esu per silpnas, kad iš manęs nuvytų virvę, – verkšleno. – Ir esu per trumpas, kad tapčiau palaidine. Taip pat esu netinkamas nei gobelenui, nei skatiko vertam siuvinėjimui. Esu išblukęs, kažkoks dvigubas... Ak, jei būčiau aukso siūlas, tuomet puoščiau kunigo stulą, būčiau ant prelato pečių! O dabar iš manęs jokios naudos. Esu nevykėlis! Niekam nereikalingas! Niekam nepatinku, nė pats sau!“

Taip dienų dienas tūnojo vienišas ant krėslo, klausydamasis liūdnos muzikos.

Sykį jo aimanas išgirdo vaško gabalėlis ir jam tarė: „Nesikrimsk, mažasis medvilnės siūleli. Turiu sumanymą: padarykime ką nors dviese, kartu! Žinoma, negalėsime tapti didžiule altoriaus ar salono žvake: tu esi per trumpas, o mano kiekis – per mažas. Tačiau galėtume tapti žiburėliu ir visiems dovanoti truputį šviesos ir šilumos. Jau verčiau bent šiek tiek kažką apšviesti ir sušildyti, nei tūnoti tamsoje ir dejuoti.“

Medvilnės siūlas noriai sutiko.

Susijungęs su vašku tapo šviečiančiu tamsoje ir skleidžiančiu šilumą žiburėliu. Ir jautėsi laimingas.

Kas žino, kiek pasaulyje yra trumpų medvilnės siūlų: jiems tereikia susirasti gabalėlį vaško, kad taptų laimingi.

Auginti paauglį – tai tarsi dalyvauti žvakės liejimo procese, kuriam vykstant, siūlas (asmenybė), apipiltas vašku (gebėjimais), tampa vertingu kūrinium – žvake. Tai palyginti ilgas procesas, nes žvakės siūlą svarbu pamažu stiprinti daug kartų užliejant vašku. Kad vaškas būtų tinkamas formavimui, jį būtina nuolat šildyti, o užpylus ant formuojamos žvakės leisti kurį laiką atvėsti ir sutvirtėti. Taip žvakei (paaugliui) augant visi liejimo (ugdymo) procese dalyvaujantys žmonės pasisemia (įgauna) nemažai įvairios patirties: išgyvena emocijų potvynius ir atoslūgius, maišto ir paklusnumo epizodus, melo ir tiesos akistatas, praradimų ir atradimų iššūkius, netikėtų siurprizų ir išsvajotos ramybės periodus. Nuo to, kaip į visa tai reaguos žvakių liejikas, kokie bus jo įgūdžiai ir kompetencijos, kokia bus turimų medžiagų kokybė, priklauso, kokio tipo žvakė išvys pasaulį: trapi, kieta ir vos rusenanti ar minkšta, kvapni ir skleidžianti šviesą.

Įžengti į paauglystę ištis nelengva. Viena vertus, šiuo laikotarpiu labai svarbu, kad su atžala elgtumėtės empatiškai, ją palaikytumėte, padrąsintumėte ir tikėtumėte, kad ji gali atsakingai elgtis ir mokytis iš savo klaidų. Jausdama jūsų palaikymą atžala gebės įveikti nepatogias situacijas, pajėgs susidoroti su nesėkmingo pasirinkimo pasekmėmis. Kita vertus, reikėtų nuosekliai, pagarbiai ir ryžtingai sudrausminti savo sūnų ar dukrą, kad pajėgtų formuoti tinkamas vertybes, gebėtų saugiai maištauti bei žvelgti į pasaulį su meile ir pasitikėjimu.

Tik nuo jūsų priklauso, kokius svarbiausius dalykus paauglystės metais atskleisite ir ko sieksite. Jeigu jums labiau rūpės tai, kaip gyvens jūsų sūnus ar dukra, palikęs ar palikusi gimtuosius namus, tuomet klausite savęs: „Ko reikės mūsų vaikui, kad jis galėtų sėkmingai savarankiškai gyventi?“ ir stengsitės suteikti reikiamų žinių, įgūdžių, galinčių sustiprinti paauglio gebėjimą pasirūpinti savimi. Paauglys įgis naudingos patirties mokydamasis naudotis viešuoju transportu, atidarydamas banko sąskaitą ir naudodamasis banko kortele, planuodamas pajamas ir išlaidas, mokėdamas mokesčius, ieškodamas darbo, rūpindamasis sveikata ir žinodamas, kur kreiptis skubios pagalbos.

Jums gali būti aktualus ir kitas svarbus klausimas: „Kokiu asmeniniu pavyzdžiu, kokiais turimais ištekliais mes patys formuojame ir laviname pageidaujamus paauglio gebėjimus?“ Todėl nuosekliai, žingsnis po žingsnio aiškinsite sūnui ar dukrai, ką, kodėl ir kaip darote apsipirkdami, skalbdami, keliaudami, tardamiesi dėl susitikimų su draugu, gydytoju ar kirpėju, uždirbdami ir išleisdami pinigus, pirkdami dovanas ar darydami staigmenas. Taip nejučia pasidalysite savo pastebėjimais ir sukaupta asmenine patirtimi, kaip elgtis įvairiose gyvenimiškose situacijose nuo kūdikio gimimo iki artimojo netekties.

Tikime, kad ši knyga jums padės tapti patikimu paauglio vedliu, su kuriuo jis norės keliauti kartu, nes jūs būsite idėjų, išminties ir gyvenimo patirties šaltinis, o ne nusivylimo, kritikos, pykčio ar nevilties fontanas.

Ši knyga skirta tiek vedliui, tiek keliaujančiam su juo, nes kelionė kur kas malonesnė, kai laiku atpažįstami savo ir bendrakeleivio poreikiai, gebama jais pasirūpinti bei randama noro ir jėgų prisitaikyti prie kelionės iššūkių. Keliauti gerokai lengviau, kai esi visapusiškai pasirengęs ir pasiėmęs pačius reikalingiausius daiktus. Vienas jų – keliautojo atmintinė. Mūsų kelionėje jos skirtingos. Susipažinkite su savąja, o bendražygį sudominkite su jam skirta informacija. Taip pat pasimatuokite bendražygio batus (paskaitykite paaugliams skirtas skiltis), parodykite savuosius (pasiūlykite jiems susipažinti su tėvams skirta informacija).

Na, o jei įveikus paauglystės etapą jūsų sūnus ar dukra pasakys, kad jau geba savarankiškai pasirūpinti dauguma savo poreikių, galėsite nuoširdžiai pasidžiaugti sėkmingu savo kaip tėvų vaidmeniu paauglystės laikotarpiu.

Kaip elgtis, kai paauglys meluoja

- › **Suteikite antrą progą** atskleisti tiesą ir taip išvengti bausmės už melavimą.
- › **Išgirdę tiesą pasidžiaukite**, kad jūsų paauglys geba atskleisti nemalonią informaciją, **padėkokite** jam už **pasitikėjimą** jumis ir **kartu ieškokite** galimų sprendimų.
- › **Atskleidę melagingą istoriją pasidalykite savo jausmais.**
- › **Sukurkite mokomąją situaciją** (kai jūs pažadate ką nors padaryti, tačiau savo pažado netesite), paskui **būtinai paašškinkite tokio elgesio tikslą.**
- › **Pasiteiraukite paauglio, kas jūsų santykiuose turėtų keistis**, kad jis nebijotų papasakoti apie tikruosius savo gyvenimo įvykius.
- › Susitarkite, **kokių pasekmių sukels melagingas elgesys.**
- › **Siekite natūralių melo pasekmių:** atskleisti tiesą tiems, kurie buvo apgauti melo šydu.
- › Nuolat **priminkite, kad iš savo atžalos tikitės tiesos.**

Kaip padėti paaugliui planuoti karjerą

- › **Pri(si)minkite**, kuo norėjo būti jūsų vaikas skirtingais amžiaus tarpsniais ir kodėl. Šia informacija būtinai remkitės kalbėdami apie būsimumus pasirinkimus.
- › Jeigu sunku spręsti apie tai, ko jūsų paauglys nori, **galite sudaryti nenorimų veiklų sąrašą**.
- › **Aptarkite**, kokių asmeninių savybių ar įgūdžių gali reikėti renkantis vienokią ar kitokią veiklą.
- › **Kartu su paaugliu ieškokite žmonių**, kurie jau dirba konkrečioje srityje, ir aptarkite įvairias veiklos puses, galimybes ir ribas.
- › **Atsisakykite žinančiojo pozicijos** – geriau klausti ir daryti išvadas, negu parodyti, kad šiuo klausimu jūs esate pranašesnis.
- › **Pagalvokite apie savo karjerą** ir padarytus žingsnius iki jos. Ką apie tai galite papasakoti tam, kuris dar tik pradės šią kelionę.
- › Šia tema **kalbėkitės saikingai**, nes dažnai užduodami net ir patys taikliausi klausimai kelia pasipriešinimą ir nenorą bendrauti.

Tėvų skiltis „Atleisti ar paleisti?“

Paauglių skiltis „Vairuoti pačiam ar būti vežamam?“ →

Tėvų skiltis „(Ne)vaikiški žaidimai“

Paauglių skiltis „Myliu, noriu, negaliu...“ →

